

— Predsednik Tito je konec minuloga tedna odgovoril na vprašanja, ki mu jih je zastavilo uredništvo bostonskega dnevnika »Christian Science Monitor«. Med drugim je tovr. Tito dejal: »Največji prispevek Jugoslavije je v tem, da se je na mednarodnem področju, posebno v OZN, dosledno zavzemala za ohranitev miru, za enakopravne odnose in mirno ljubno koeksistenco med velikimi in majhnimi državami, ne glede na njihovo družbeno ureditev.

— V Ljubljani je bila plenarna seja Glavnega odbora SZDL Slovenije. Razpravljali so o šolski reformi in v zvezi s tem o nalogah političnih organizacij ter o problemih tržišča in preskrbe.

— Nekateri predelci srednjega zahoda ZDA so zadnje nedelje začeli močni vetrovi. Več ljudi je bilo poškodovanih.

— Velika Britanija je odobrila Sovjetski zvezi srednjeročne kredite za britanske proizvode namesto neposrednega plačevanja, kakršno je bilo doslej v praksi.

— Ameriška komisija za atomsko energijo je sporočila, da so njeni strokovnjaki izdelali tako imenovano »miniaturno« atomsko bombo, katere razdiralna moč je 20-krat slabša od prve atomske bombe, ki so jo vržili na japonsko mesto Hirošimo. Bombo so preizkusili na oporišču v Nevada, v jugovzhodnem delu ZDA.

MEDEM KO IMAMO V DOLINAH ZE SKORAJ POMLAD. UZIVAJO SMUCARJI SE VSE LEPOTE ZIME. POSNETEK JE S PARTIZANSKEGA VRHA. KJER SE OB SOBOTAH IN NEDELJAH SNIDEJO ZASAVSKI SMUCARSKI »ASI«.

STOP-
PRAVKAR
PRISPELO

● V počastitev 40-letnice KPJ in SKOJ ter III. kongresa Ljudske tehnike je občinski odbor Ljudske tehnike v Brezicah napovedal tekmovanje vsem občinskim odborom Ljudske tehnike na področju okraja Novo mesto. Tekmovalna napoved obsega 15 točk.

● Gledališče Svoboda-Center je uprizorilo dramo Georga Kaiserja — »Vojak Tanaka«. Režijo je imel v rokah Karel Malovrh. Uprizoritev je zelo uspela. Igro bodo ponovili v soboto in nedeljo, 21. in 22. marca v gledališki dvorani Delavskega doma.

● Mladí namiznoteniški igralci Kemičarja iz Hrastnika so sodelovali na drugem republičnem namiznoteniškem turnirju in dosegli lep uspeh. Med pionirskimi ekipami so zasedli prvo mesto, med posamezniki pa sta se Večko in Kaše uvrstila na drugo, oziroma tretje mesto. V tekmovanju parov med mladinci sta Zlender in Gorjup zasedla četrto mesto.

● V pripravljanju na 40. obletnico KPJ je politično delo v hrastniški stekleni zelo zaživelo. Vse skupine so sprejele razne obveze, da bi bilo tako praznovanje čimlepše. V Zvezo komunistov so sprejeli 28 novih članov, predvsem mladih delavcev in delav. Hkrati bo del kolektiv tovarne na trg več vrst steklenih vaz s spominskimi emblemi za 40-letnico KPJ. Tehnični sektor pa bo pripravil načrte za nove steklarske izdelke — garniture servisov za pecivo in kompote, nove vaze, pepelnike itd. Profesionalisti steklarne pa so se obvezali, da bodo vsa svoja dela pri rekonstrukciji tovarne pravočasno opravili, da bo tako mogoče dati nov del talnice čimprej v pogon. Večina od njih dela večkrat po več ur preko svojega rednega delovnega časa, samo da bi izpolnili obljubo.

PRED SPREJETJEM DRUŽBENE
NEGA PLANA OBČINE
TRBOVLJE

Trbovlje, 17. marca. — Pred kratkim je bil sprejet okrajni družbeni plan in proračun, sedaj pa so na vsi občine. V Trbovljah je osnutek družbenega plana pripravljen in predvideva 8–9% povečanje v primeri z letom 1958. Ta tedni bodo družbeni plan občine in proračun obravnavali skupno še sveti Oblo Trbovlje, nato bo predložen v razpravo zborom volivcev, zatem pa bo prve dni meseca aprila o sprejetju družbenega plana in proračuna sklepal občinski ljudski odbor.

Tokrat pa zares

Zelja hrastniške mladine, da bi začela z gradnjo ceste skozi naselje, je naposled uslišana. Zbor brigad bo že v nedeljo, 20. marca. Dva dni pozneje bodo brigade začele z delom. — Zemeljska dela bodo končana letos, prihodnje leto pa bodo čisto asfaltirali.

Na cesti bodo delale tri brigade, in sicer tako, da bo vsaka četa delala dvakrat na teden, vsako nedeljo pa po ena brigada. V brigadah bodo poskrbeli za kulturno-prosvetno, telesnovzgojno in ostalo življenje. Imeli bodo celo avtomoto krožek.

Za strokovno stran dela na cesti bo odgovarjal tehnični štab, vodstvo vseh treh brigad — rudniške, steklarske in mešane — pa bo občinski komitej LMS zaupal občinskemu štabu za mladinske delovne akcije. Dve brigadi bosta nosili hne po mladincih, ki sta žrtvovala življenje pri izgradnji

mladinskih delovnih objektov. Hrastniški mladini kliče: Huraj in ji želimo mnogo uspehov.

BREŽICE

Bližnji delovni program Občinske gasilske zveze v Brezicah, ki zajema 31 gasilskih društev, je obširen in bogat. Upravni odbor te zveze bo tudi v bodoče usmerjal delo gasilskih enot na področju občine Brezice in jim po svojih močeh pomagal k uspehu in napredku. V vseh gasilskih društvih namenjajo posvetiti več pozornosti vključevanju žena v gasilsko delo in skrbeti za njihovo strokovno vzgojo. OGZ Brezice bo nadalje izvedla ocenjevanje gasilskih enot po strokovni zmožnosti in dosežkih, prav tako bo letos pripravila večje gasilsko prireditev z bogatimi in kvalitetnimi programi in to v počastitev 40-letnice KPJ in SKOJ. Nadalje bo OGZ Brezice v poletnih mesecih organizirala Slovensko-hrvaški festival gasilskih društev. — Najboljšim tekmovalcem, pionirjem, ki se bodo med seboj pomerili v obvladovanju gasilskih vaj, bo zagotovljen 14-dnevni brezplačni odhiti.

VREME

V splošnem bo prevladovalo suho vreme. Med 22. in 24. marcem kratkotrajne padavine z močno ohladjitvijo in snegom do nižin. Sledilo bo lepše vreme; sprva slana, pozneje topla.

PRESEDSTVO OKRAJNEGA ODBORA TRBOVLJE O DELU KRAJEVNIH ODBOROV

Več pomoči

Prejšnji teden je bila v Ljubljani razširjena seja predsedstva okrajnega odbora SZDL Ljubljana. Glavna točka dnevnega reda je bil obravnavanje dela krajevnih odborov. V ta namen je bila izvršena posebna anketa, ki jo je napravil sekretar.

V 22 občinah, ki so odgovorile na anketo vprašanja, 297 krajevnih odborov s 1.908 člani. Od teh je 422 članov občinskih ljudskih odborov, ostali člani krajevnih odborov so pa iz vrst volivcev.

Poročila, ki so jih poslali ob-

činski odbori Socialistične zveze, pravijo med drugim, da si ponekod še niso na jasnem, kakšne so pristojnosti krajevnih odborov, oziroma kaj Oblo lahko s statutom prenesejo v pristojnost krajevnih odborov. Poročila nadalje navajajo, da se krajevni odbori na terenu močno zavzemajo za razna komunalna vprašanja in podobno. Vse premalo pozornosti pa krajevni odbori posvečajo razvoju kmetijstva in kmetijskih združenj.

Anketa je rodila zaključek — pravi tovariš Volje — da je treba dati krajevnim odborom večjo pristojnost, to pa zlasti tam, kjer so uradi krajevnih odborov oddaljeni od sedeža občine.

V razpravi je povzel besedo tudi predsednik okrajnega odbora SZDL Ljubljana, tov. Janez Vipotnik. Ta je poudaril, da je sprito združitev majhnih občin v veliko, nujno potrebno čimprej rešiti vprašanje krajevnih odborov in njihovih

uradov. To vprašanje je treba z vso resnostjo postaviti pred občinske ljudske odbore in občinske odbore SZDL. Zato naj bi poleg poročila, ki ga je sestavilo predsedstvo okrajnega odbora SZDL, poslali predsednikom Oblo in občinskih odborov SZDL pismo, v katerem bi bil predlog, naj slednji takoj pričnejo z analizo dosedanjega dela krajevnih odborov in njihovih uradov. Hkrati naj se določijo tudi materialne osnove teh organov — še tesneje pa se morajo občine povezati s krajevnimi odbori oz. uradi.

Ob zaključku je tovr. Janez Vipotnik še predlagal, naj bi bila okrajna konferenca SZDL dne 10. in 11. aprila t. l. v Ljubljani.

Lidija Sentjuro v Trbovljah

V nedeljo dopoldne so se sešli v predavalnici Delavskega doma v Trbovljah vodilni komunisti iz Trbovlj, Zagorja in Hrastnika, da bi poslušali zelo zanimivo predavanje tovarišice Lidije Sentjuro, članice CK ZKJ in naše zvezne Ljudske poslanke, o XXI. kongresu KP Sovjetske zveze.

Tovarišica Sentjuro je v svojem izjavljanju orisala predele ekonomske in družbene probleme Sovjetske zveze, osvetlila pa je tudi vzroke sedanje gonje proti Jugoslaviji od nekaterih vzhodnoevropskih držav. V svojem predavanju je podčrtala tudi velikanski ugled, ki ga naša država uživa v napredni svetovni javnosti, zlasti pa v prebujajočih se azijskih in afriških državah, kar nekaterim nikakor ne gre v račun.

Tarifne pravilnike večjih gospodarskih organizacij bosta potrjevala višja sindikalna foruma na osnovi pravic, določenih v Zakonu o delovnih razmerjih, in sicer bo okrajni sindikalni svet v Ljubljani dal svojo privolitev k tarifnemu pravilniku Rudnika Trbovlje, STT in Cementarne, medtem ko bo Republiški odbor sindikata kovinarskih delavcev Slovenije potrčil tarifne pravilnike Elektro-Trbovlje. To delo bosta oba opravila namesto ObSS, vendar bo k temu dala soglasja tudi komisija LO.

Na skupni seji sta komisiji za plače in za gospodarska in tarifna vprašanja sklenili, da bosta v prvi vrsti analizirali pripravljene postopke, ki so jih dolžne izdelati vse gospodarske organizacije in ki jih morajo nato razčleniti še delavski sveti, na podlagi česar se potem določijo osnove čistega dohodka, ki se nato odme-

ri za osebne dohodke svojih delavcev.

Po predloženih analizah bosta komisiji razpravljali z gospodarskimi organizacijami o načelih in okvirnih tarifnih osnov, kjer bo bistvenega pomena stališče, ki ga bodo zavzele sindikalne organizacije.

Obe komisiji sta se sporazumeli, da se tarifne postavke načelno ne dvigajo oziroma naj se uredijo v okviru potreb glede posameznih delovnih mest v prizadetem gospodarskem podjetju, oziroma se te postavke regulirajo skladno z delovnimi mesti v sorodnih gospodarskih organizacijah (predvsem glede profesionalistov).

Komisiji sta bili nadalje načelne mnenja, da je treba omogočiti nagrajevanje za stalnost v podjetju. V ta namen naj se uredi tarifne postavke v razponih.

Osnova vsega pa je vsakakor nagrajevanje po učinku.

pri čemer sta komisiji mnenja, da se ta uvede v čim popolnejši in ustrežnejši obliki in posameznih gospodarskih organizacijah.

Na prihodnji seji bosta obe komisiji podrobneje obdelali pripravljene postopke gospodarskih organizacij in se domeni, kako bi najlaže in konkretnije pomagali posameznim gospodarskim organizacijam pri izdelavi tarifnega pravilnika.

NAGRAJENI ZA DOLGO-
LETKO DELO

Na nedavni skupščini občinske gasilske zveze v Brezicah so bili za svoje požrtvovalno delo v gasilstvu odlikovani z značkami naslednji gasilski tovariši: Mihael Radanovič za 30-letno delo v gasilskih vrstah, Vili Rudman in Mihael Haler za 20 let, Slavko Cetin in Tone Bruderman pa za 10 let dela v gasilski organizaciji.

SPREHOD PO SVETU

Njasa se je uprla

Njasa je majhna dežela v osrčju Afrike (meri komaj 95.400 kvadratnih kilometrov in ima 2.600.000 prebivalcev) in vendar je v zadnjih tednih postala znana po vsem svetu. Ne mine dneva, da časopisji ali bi pisali in da v radiu ne bi govorili o tej deželi Južnaškega ljudstva. ki zahteva svobodo. Kajti Njasa je dežela, v kateri se je iskra osvobodilnega boja Afričanov razplamela — požar, ki razsvetljuje pot in ogreva srca brezpravnih in izkoriščanih črnih ljudi.

Ze nekaj mesecev prihajajo iz Afrike vesti, ki nam govorijo, da se vladavina belih kolonialnih magnatov na afriški celini res blizu koncu. Uprili so se črnci v belgijskih in francoskih kolonialnih deželah ob veliki reki Kongo, uprili so se kolonizatorjem, čeprav so vedeli, da bodo streljali nanje, jih zapirali in preganjali. In predramilo se je tudi ljudstvo Njase in njegov krik po svobodi odmeva v Severni in Južni Rodeziji, v Tanganjiki in Keniji, v Mozambiku in Somali, v Angoli in Južnoafriški uniji.

V Njasi, lepo deželo ob istoimenskem jezeru — deželo visokih cedrov, planin z zasneženimi vrhovi, velikanskih plantaž čaja in tobaka, nepreglednih gozdov in bogatih zaloz rudnin, ki pa jih ne izkoriščajo — so prišli Britanci leta 1889 in jo oklicali za svoj protektorat. Ni prišlo veliko belcev, komaj 7500 jih je danes, toda ti so si prilastili 400.000 hektarov najboljše obdelovalne zemlje (na kateri dela 200.000 črnih revežev) in vso oblast v Zakonodajnem svetu Njase je 29 belcev, in 5 črncev. In tako so vladali v tem protektoratu v imenu britanskih kraljev in kralje po svojih in božjih zakonih, ki dovoljujejo belcem vse, črncem pa ničesar, do leta 1953, ko je kolonialna gospoda

zabilja, ko gre za gospodarstvo. Domačini so hudo, revni, zlasti v Njasi, belci pa hudo bogati, saj so lastniki vse najboljše obdelovalne zemlje in vseh naravnih bogastev.

Za prebivalce Njase je »edini« izhod iz revščine delo v sosednjih deželah, predvsem v obeh Rodezijah. Zato je imela zamisel o vključitvi Njase v Centralno afriško federacijo tudi gospodarsko ozadje. V Južni Rodeziji, ki ima zelo razvito kmetijstvo, in v Severni Rodeziji, kjer so veliki rudniki, zlasti bakra, zelo primanjkuje delovne sile. Da bi za vse večne čase zagotovili obema Rodezijama delovno silo iz Njase, ki naj bi bila le njima na razpolago, je bilo treba to deželo tudi upravno združiti s sosednjima deželama, ki jo, kot pravijo tamkaj živeči belci, »gospodarsko dopolnjujeta«. Po približnih ocenah je kakih 200.000 moških prebivalcev Njase stalno zaposlenih izven meja domače dežele. To je mnogo, če vemo, da skupno število za delo sposobnih moških ne presega 450.000 in da jih je 200.000 zaposlenih na plantažah belcev v Njasi. Njihove mezdje so strahotno nizke in se gibljejo med enim šilingom dnevno (16 din) v kmetijstvu in poldrugim šilingom v rudnikih ter na raznih delih v mestih, kjer te na vsakem koraku zdohe v oči napki »Psom in črncem vstop prepovedani«.

Najodločnejši nasprotnik kolonialne vladavine in federacije, ki utrjuje belo gospodarstvo, je Afriški kontinentalni kongres Njase. Njegov temeljni moto je izbojevati neodvisnost in samo-

upravo. Vodi ga dr. Hastings Banda, zdravnik iz okolice Blantaira, ki se je vrnil v domovino pred letom dni, potem ko je kot prostovoljni begunec živel na tujem 41 let. Takoj so ga izvolili za predsednika Kongresa in že nekaj tednov kasneje so kolonialni gospodarji zaskrbljeno ugotovili, da je v Njasi začelo vreti. To vrenje se je 19. februarja letos spremenilo v upor proti nakanam belcev, ki so se v strahu za svoje izkoriševalske pozicije že nekaj mesecev prej pripravljali, da bi razpustili Kongres in pozapirli njegove voditelje. Dr. Banda ki so ga aretirali, brž ko so prve dni marca razglasili izjemno stanje, je nekaj dni pred aretacijo dejal: Belcem nočemo nič hudega. Vztrajamo le na tem, da prevzame v Afriki oblast večina, to je Afričani. Danes je dr. Banda zaprt nekje v Južni Rodeziji kjer je zaprtih še 700 njegovih pristav. V spopadih s kolonialnimi vojaštvom je padlo že kakih 50 domačinov. Črnci bežijo pred nasiljem v gozdove in od tam napadajo manjše kolonialne enote. Poročajo o »širokih operacijah« vojaštva in policije v treh pokrajinah Njase. Guverner Njase Armitage je pred dnevi izjavil, da »nemiri« ne bodo tako kmalu končali in da so »na prostosti še številni ljudje, ki jih iščejo«.

V Londonu so zaskrbljeni kolonialisti so ogorčeni, ne manjka pa tudi treznih glasov. »Observer« je na primer pred nedavnim zapisal: »Beli naseljenec bo ostal v Afriki le v primeru, če bi spoznal, da približno polovica črnega kontinenta izključno je Afričanom.«

DENAR V ŠKODO

ALI SE POVSOD OBREŠTUJEJO VELIKA FINANČNA SREDSTVA, KI JIH DAJAMO ZA HIGIENSKO-TEHNIČNO ZAŠČITO V PODJETJIH? MI ODGOVARJAMO: NE

V nekem podjetju so sklenili, da bodo modernizirali svoje zastarele obrate. Pri »sosedu« so že zdavnaj opazili, da je izmenjal luči, uredil ventilacijo, nasploh mnogo polepsal vnanost »stare bajte«.

Zdaj so imeli tudi pri njih toliko denarja, da so lahko začeli razpravljati o vseh teh stvareh življenjskega pomena in ugleda. Nekdo je predlagal in vsi so soglasni, da bodo uredili takšno, če že ne boljše razsvetljavo in ventilacijo kot pri »sosedu«.

»Ne zastojamo v proizvodnji, pa bi zaostajali v tem?« so dejali. »Naši delavci se morajo počutiti pri strojih prijetno, toplo.«

Kdo bi se mogel spotakniti ob tako vzorno skrb za delovni kolektiv? Res so uredili razsvetljavo in ventilacijo, mnogo denarja so vtaknili vanju in se odahnil.

Toda, Po nekaj mesecih so zvedeli, da njihova draga razsvetljava ne ustreza in njihova ventilacija ni primerna.

Tako pa ni samo v tem podjetju. Mnogokje se lotijo urejanja nove razsvetljave brez potrebnega strokovnega znanja. Vzrok: nepotrebnega jezga, težave pešanje vida in... denar, ki naj bi se koristno obrestoval, včasih dela škodo.

Tako kakor za razsvetljavo, velja zgornja ugotovitev tudi za ventilacijo. Na boljsem niso niti novi objekti. Projektanti namreč pogosto zelo površno in netočno obdelajo to pomembno stran naših delovnih prostorov.

V številnih novozgrajenih objektih bi se lahko vsaj kdaj pa kdaj posluževali tudi naravnega zraka. Vendar ima večina teh betonske okenske okvire, ki jih ni moč odpirati. Tudi sedanemu uvajanju zraka v posamezne industrijske in obrtne objekte še mnogokrat botruje nestrokovnost in formalnost.

Vsak zimski čas terja posebno ogrevanje. Če iz same ugotovitve, da v Zasavju še vedno ne manjka objektov, v katerih kurijo z navadnimi pečmi, lahko sklepamo, da je v njih neenakomerna temperatura, ki je vzrok pogostim prehladom.

ZACETEK SE NI DOVOLJ

Naša podjetja dajejo vsako leto ogromna denarna sredstva za nakup osebnih zaščitnih sredstev za delavce. Seveda bi se morala ta velika skrb obrestovati v zmanjšanju bolezenskih obolenj in drugega.

Pa vendar lahko še vedno ugotovljamo prav nasprotno.

To kaže, da se ni dovolj, če nekatere kupijo še tako drago zaščitno sredstvo, ga izročijo delavcu, ta pa ga v svoji konservativnosti, pogosto pa tudi v nepoučenosti zavrže v kot.

Želje Dobovčanov

Z Dobovca se redkokdaj kdo oglasi. Tokrat pa so nam poslali dopis, v katerem nam sporočajo svoje želje.

Predvsem si žele naslednje: ko bodo tamkaj odprli otroško posvetovalnico, ki bi na Dobovcu delovala po 1 krat na mesec, naj bi se pri njih organizirala še splošna ambulanta za zdravniške preglede. Vsa enkrat v mesecu. — Nadalje žele na Dobovcu, da bi dobili objavljenega uslužbenca na krajevnem uradu, ki jim je bil zagotovljen ob združitvi KZ Trbovelje in KZ Dobovec.

Javne telefonske govorilnice v Trboveljah

V Trboveljah imamo sedaj moderno švedsko avtomatsko telefonsko centralo, ni pa nikjer javnih telefonskih govorilnic za splošno uporabo. Telefonske centrale se lahko poslužujejo podjetja in ustanove, ki imajo telefone in njihovi neposredni uslužbenci, ne morejo pa teh telefonov uporabljati ostali občani, kadar je to potrebno. Zato ne bi bilo slabo, če bi tudi v Trboveljah namestili nekaj javnih telefonskih govorilnic, kakor jih na primer imajo v Ljubljani, Mariboru, Celju in še kje.

Ta želja je bila sprožena na zadnjih zborih volivcev in prav bi bilo, da pristojni čimprej uresničijo tega predloga razmišljajo in nato store vse, da želji prebivalcev ugodijo.

Znani so številni primeri poškodb rok pri rudarjih, ki bi se ob dolednejšem izvajanju pravilnika o HTZ, ki zahteva nošenje zaščitnih rokavic, gotovo zmanjšale.

Tudi vzdrževanje in shranjevanje zaščitnih sredstev ni vedno najboljšo. Posamezni zaščitni predmeti se zaradi tega prehitro pokvarijo in obrabijo.

Vzporedno je moč ugotoviti, da je izdelovanje zaščitnih sredstev še vedno premalo kontrolirano. Razne tovarne, ki jih proizvajajo, ne izpolnjujejo predpisov jugoslovanskih standardov. Tudi sama kvaliteta teh izdelkov ne ustreza vedno in včasih takšna sredstva napravijo več škode kot korist.

Kaže, da bo treba še več storiti za to, da bodo velika finančna sredstva, ki jih povsod namenjajo za boljše delovne pogoje delavcev, zares v celoti dosegla svoj namen, da bomo čimmanj trošili denar za polovični uspeh.

-jak

PROBLEMI ZOBOZDRAVSTVENE SLUŽBE V ZAGORSKI OBČINI

NEKAJ BO TREBA UKRENITI

Cetudi se je zdravstvena služba zadnja leta v Zagorju občutno zboljšala — pred tednom smo dobili še tretjo splošno ambulanto v Klovoucu — ni moč tega trditi za zobozdravstveno službo. Zdi se, bolje rečeno, povsem točno je, da smo glede te službe na slabšem kot takoj po vojni, kar se je število zavarovancev v letih po njej precej povečalo. Zaradi tega se Zagorjani upravičeno vprašajo, kako dolgo bodo še trajale te, skoro neznane razmere. Menda ni zavarovanca, ki se ne bi zavedal, da sedanja dva dentista ne zmoreta več storiti, kot sta napravila, pa čeprav bi zrasla po 20 ur na dan. Seveda ni treba posebej poudarjati, da se razmere po opustitvi zasebne prakse, mlo rečeno, močno poslabšale, pa čeprav oba dentista akusata z nadurnim delom vsaj delno omiliti krizo.

Samo nekaj številki, ki kažejo, da nas je dejanski položaj prehitel. Lani je zobozdravstvena služba opravila nad 16.000 storitev. Predani pa je bilo teh nekaj nad 12.000. Norme, določene za letošnje leto, se kljub potrebam ne morejo povečati. Tako oba dentista navzile nadurnemu delu na smotno zadostiti vsem potrebam. Ljudje čakajo v ambulanti dolge ure, čakalna doba za drugi ali tretji pregled pa traja včasih tudi po sedem tednov. Za šolsko mladino dela ambulanta dvakrat na teden, potrebe pa so tolikšne, odzema zobozdravstvo je v tako slabem stanju, da bi ambulanta za šolsko mladino morala biti odprta vsak dan. Prav tako bi bilo nujno posebno zagotoviti subvencije za nadaljnjo fluorizacijo, ker je ta akcija doslej zajela le 1500 otrok.

Zavarovanci se zaradi dejanske nevdržnosti razmer jezijo. Najbolj pogosto so osti kritike obrnjene na račun socialnega zavarovanja, kar zavarovanci smo, plačujemo zavarovanje, ne moremo pa izkoristiti pravice, ki nam jih nudi zavarovanje. Kajpak pa, kot kaže, niti Zavod za socialno zavarovanje ne more najti izhoda. Znano je, da je podružnica še nekaterekrat razpisala mesta za stomatologe oziroma dentiste, ki pa se niso prijavili, ker jih enostavno ni. Čemu bi torej ponovno ne uveljavili dentistične šole?

Zagorski zavarovanci menijo, da bo treba najti izhod iz zagate. Nekaj bo treba napraviti, kajti sedanje razmere se ne morejo več v nedogled. Zdravje zob je venomer slabše, najhujše pa je seve in, da se zdaj še ni videti izhoda iz stiske.

Socialno zavarovanje bi moralo vsaj preprečiti najti honorarnega zobozdravnika ali dentista. Dosedanje razmere v zobozdravstveni službi naravnost silijo k temu. Morda bi kazalo poskušati še kak drug izhod. Ponekod opravljajo naravnost odlično delo potujoče zobozdravstvene ambulante za šolsko mladino. Ali bi morda poskusili vsaj za zagorsko šolsko mladino dobiti tako potujočo ambulanto?

Vsekakor pa je treba izvesti primarne ukrepe sedanjima dentistoma in vsem ostalim zobozdravstvenim delavcem, ki si prizadevajo vsaj delno ublažiti stisko z nadurnim delom. M. V.

Ustanovili so turistično društvo

Pred kratkim so imeli na Mlinah občni zbor turističnega društva za področje Mlin, Kolovrata in Kandrš. Izvoljeni odbor si je zadal nalogo zainteresirati prebivalstvo naših vasi in zaselkov, da čimprej ukrepe uredi svoje domove, izboljša poti in ceste, skirbi za red in snago, da tako ustvari čimprej podoben svojega kraja in okolice. Odbor je nadalje sklenil, da bo organiziral poučne in druge izlete po naši lepi domovini.

ZMAGALA JE RESNICA

Prirobaniti je na okrajni komite mladine. Vsa jeza, ki se je nabrala v njem v tistih poslednjih dneh, odkar mu je Jur razkril »resnico o mladinski delovni akciji«, je bruhnila zdaj na dan.

»Hčerko hočem nazaj! Nazaj in konci!«

Tovariši na okrajnem komiteju so ga začuden pogledali. Vedeli so, da se je njegova hčerka med prvimi iz tistega kraja prijavila v mladinsko delovno brigado, vedeli so, da doma zaradi odhoda ni imela nobenih težav. Sedaj pa...

»Tako jo hočem nazaj!« je spet dejal.

Kot da je hotel s temi besedami udariti vse zle slutnje, ki mu jih je natresel Jur. Kaj je pravil? Dekleta se na akciji pokvarijo, nekatera pridejo nazaj celo noseča, se prehladijo, slabo jih vzgajajo, da jim po povratu ni več za domače delo...

»Le takaj sem ga tvoj dan srečal v gostilni!« si je očital, takoj nato pa popravi: »Prav je, zdaj vsaj še ni prepoznal! Dekle je lahko rešim.«

Tovariši, ki so se zbrali okoli, so spoznali, da bi bila vsaka beseda zaman. »Naj gre z nami v brigado, naj se s hčerko pogovori iz oči v oči. Kakor bo odločila ona, tako bodi!«

Z avtomobusom so se ustavili v mladinski vasi. Takoj so sklicali zbor brigade. Vodji so od dekleta do dekleta, hčerke ni bilo nikjer. Sele po vztrajnem iskanju so jo našli skrito in objokano. Ko je od daleč opazila očeta, se je ločila od brigade. Takoj je pomislila na najhujše. Mati ji je nekaj omenila v zadnjem pisnu. Sicer je vedela, da oče njenemu odhodu ni nasprotoval. Toda bila se je zlobnih jezikov. Ujel ga je sosed Jur.

Oče se je razkorajal pred očeti. »Takoj pojdeš z menoj!«

»Zakaj, oče?« je zahtevalo deklet.

»Pojdeš in konci!«

»In če ne grem? Ničesar slabega ne delam, samo domovini pomagam po svojih močeh! Domov pa ne pojdem zato, ker to ni čisto tvoja iskrana želja, ampak želja sosedu Jurja. Le kako si mogel verjeti njegovim čevkam! Lahko bi ga že poznali! Dobro veš, da vedno robanim.«

Oče je stal še vedno razkorajen in zri v razjokan obraz svoje hčerke. Okoli so se zbrali brigadirji. Vsi so čutili z njo. Nekatje v notranjosti ga je zapelo. »Ali sem prav ravnal? Jur je takšen, kot pravi deklet. In na mladini tu okoli ni videti, da se ji slabo godi...«

Nekaj je zamomljal, da sam ni vedel, kaj.

Potem so ga odpeljali na ogled taborišča. Prvi je videl v notranje življenje brigade. Ob zvokih harmonike je prisluhnul mladostnemu utripu.

Zvečer so se v avtomobilu vračali. Vsi so molčali. Tovariši z okrajnega komiteja in on, ki je šel zdaj spoznat resnico o mladinski delovni akciji. Čutil je poraz, ki pa se ga ni sramoval. Hčerka je že trdno spala med svojimi tovarišicami iz mladinske delovne brigade.

P. S. Oče in hčerka, ki igrajo glavno vlogo v tej resnični zgodbi, živita v malem kraju v Posavju.

TRBOVELJSKI KRIŽKRAŽ

Kadar je trboveljsko nogometno moštvo zmagovito — in to je kar zelo pogosto — je moč o njem slišati take komentarje:

»Ali so ti naši fantje. Zlatega denarja so vredni!«

»Ali si ga videl, kako je streljal naravnost v gol? Žoga je priletela v mrežo s tako silo, da je z železnimi oklepci ne bi mogel ubraniti...«

»Z gosti so se naši igrali kot mačka z mišmi...«

»Ko bi le ostali še naprej v taki formi...«

Čast dobi na sodišču poseben zven. Sodba zoper čast pomeni za mnoge odskočno desko k razplamtevanju nekajletnih večnih, tihih ali glasnih sovražstev, čast pomeni za mnoge ideal, ki ga je moč doseči le pred sodniki. Kaj zato, če zaradi nekaj neumnih besedi, izrečenih hote ali nehot, minejo dnevi ob pravih ali skopni denar in ostane večno sovražstvo? Mnogim izmed teh je postalo sodišče še nepogrešljiv hobi in vsaka poravnava izven sodne dvorane nemogoča. Seveda je tudi pri nas čedalje več ljudi, ki spoznavajo neumnost takšnega brezkompromisnega pravičnika, ki ga največkrat rode le velike malenkosti. To pa je bolj čutiti pri delavcih kot kmetih. Skušajmo ugotoviti, kaj vse razširi čast.

Vrsta se odprkajo in zapirajo za njimi. Klop na temnem hodniku so vsak tretji dan polne. Prihajajo od blizu in daleč. Stari in mladi z razžaljeno častjo, zakladom skritih želja. Težko je v tem nenavadnem, tako rekoč vsakodnevnem utripu »hiše pravice« spoznati tožnike in obtožence.

Vsi imajo v sebi svoj jaz, teklelo samozavest, ki tke skopu stavka: »Jaz mu bom pokazal! Jaz mu bom dokazal nasprotno!«

Ali ni bil prav takšen včeraj predvčeršnjim, Tone z Micko, Pavla z Ančko, Janez z Francjo?

Takoj so ga odpeljali v Glavnjačo, kjer so ga pretepali in še drugače mučili. Tepili so ga do noči in ga potem odpeljali v celico — samico ter ga vrgli na betonska tla, polita z vodo.

Mučili so ga neprestano štiri noči, vendar jim ni uspelo, da bi od njega kaj zvedeli.

Cele štiri mesece se je oblast pripravljala na sodni proces proti tovarišu Rankoviču in ostalim komunistom, poskušajoč dopolniti dokazinski material s priznanji obtoženih — vendar brez večjega uspeha.

Sodnijska obravnava proti tovarišu Rankoviču in ostalim aretiranim komunistom je bila konec maja 1929. leta v državnem sodišču za zaščito države. Predsednik sodnega sveta je bil Rusomil Jankovič.

Tovariš Rankovič in ostali aretirani komunisti so bili obtoženi širjenja komunistične propagande.

Tovariš Rankovič, Celovč in Matijević so pred sodiščem priznali, da so komunisti, vse druge obtožbe so pa odbili.

Kot dokazni material proti njim so v glavnem služile izpovedi Bane Andrejeva v preiskovalnem zaporu, ki je bil prav tako obtožen, zaplenjeni letaki in izjave agentov.

Tovariš Rankovič je med sojenjem obtoževal režim terorja zaradi okrutnosti, ki si jih je posluževal proti svojim nasprotnikom. Dne 25. maja je slekel obleko in pokazal sodnikom odprte rane, ki jih je dobil pri mučenju meseca januarja v Glavnjači. Pred sodiščem je tovariš Rankovič režim odprto napadel. To je napravilo zmedo med sodnim svetom. Predsednik je nato poklical sodnijskega zdravnika, da pregleda rane — ta pa je, ne glede na svojo človeško in zdravniško vest ugotovil, da gre za kostno tuberkulozo.

Ta diagnoza je izzvala ostre proteste obtoženih.

Ti so prav tako protestirali proti vstopu policijskih agentov Vukoviča in Kosmaja v sodno dvorano, tako da je bil predsednik prisiljen, da jih odstrani.

Zaman se je državni tožilek trudil, da obtožence prisili k priznanju, da so izvajali »tule« direktive, nasprotno koristim naše države. Priznavali so, da so komunisti, a istočasno poudarjali, da se bore za boljše življenje svojega naroda in svoje domovine in da bodo tem načelom ostali zvesti in glede na izid procesa pravi njim.

Sodišče je Petra Gruberja obsodilo na 12 let zaporu. Boljeviča na 10 let, Aleksandra Rankoviča in Miloša Matijevića po 6 let, a Stevana Celoviča na 5 let.

(Se nadaljuje)

(Žoga pa je okrogla in tudi trboveljskemu moštvo se — sicer redko — primeri, da izgubi tekmo. Takrat pa mnogi Trboveljčani pozabijo, da so bili njihovi ljubljenci že tolikokrat zmagovalci, da se tudi kak poraz kdaj pa kdaj spodobi. Komentarji pri brivcu, na ulici, v gostilni ali kjerkoli drugje, kjer se srečujejo ljudje, se nenadoma obrnejo kot hula-hoop.)

»Preklete šleve, vleklo so se kot megla...«

»Časna beseda, ne grem več na tekmo...«

»Naj se gredo solit s tako igro...«

Jeza se do prihodnje tekme spet ohladi in ko v nedeljo pred tekmo ustaviš znanca, da bi se kaj pogovorila, se jezno namrдне:

»Oprost, drugič, sedaj grem na tekmo...«

Po petnajstem sem opazoval soseda, kako se je odpravljala po »fasungo«. Ze je bila na cesti, ko so ji skozi okno še vedno naročali:

»Mama, kupi tisto boljše salamo!«

»Pa da ne boš pozabila na pomaranče!«

»Ata je rekel, da kupi dve steklenici belega...«

V manufakturi je soseda čakala v vrsti, da bi kupila jopico. Ko se je naposled prerinila do prodajne mize, ji je bila na voljo samo še ena jopica, in še ta s precejšnjo napako. Vseeno jo je kupila.

(Prepričan sem, da je ne bi kupila, če bi odločila nakup vsaj za dva dni.)

Ko je šla mimo slaščičarne, je ugrabila, ali bi kupila tudi nekaj slaščic. Imeli so samo še orehove rogličke. Morala se je truditi, ker bi sicer še teh zmanjkalo, preden bi prišla na vrsto.

Nenadoma se je domislila, da bi bilo dobro kupiti še štruce belega kruha, ker se ji je zdelo, da bosta dve, ki jih je že prej kupila, prehitro pošli.

(Proti koncu meseca sem nehot prisluhnul, kako se je moja soseda pritoževala nad nizkimi plačili. Rekla je, da je figo vredno tako življenje, če ti na koncu meseca zmanjka denarja celo za kruh in meso. Čez nekaj dni pa je bilo spet vse v redu, celo moževa plača se ji je zdela še kar primerna. Jezila se je le, ker so ji pred nosom pokupili zadnje štruce belega kruha.)

tr.

Čast na zatožni klopi

Čast dobi na sodišču poseben zven. Sodba zoper čast pomeni za mnoge odskočno desko k razplamtevanju nekajletnih večnih, tihih ali glasnih sovražstev, čast pomeni za mnoge ideal, ki ga je moč doseči le pred sodniki. Kaj zato, če zaradi nekaj neumnih besedi, izrečenih hote ali nehot, minejo dnevi ob pravih ali skopni denar in ostane večno sovražstvo? Mnogim izmed teh je postalo sodišče še nepogrešljiv hobi in vsaka poravnava izven sodne dvorane nemogoča. Seveda je tudi pri nas čedalje več ljudi, ki spoznavajo neumnost takšnega brezkompromisnega pravičnika, ki ga največkrat rode le velike malenkosti. To pa je bolj čutiti pri delavcih kot kmetih. Skušajmo ugotoviti, kaj vse razširi čast.

Vrsta se odprkajo in zapirajo za njimi. Klop na temnem hodniku so vsak tretji dan polne. Prihajajo od blizu in daleč. Stari in mladi z razžaljeno častjo, zakladom skritih želja. Težko je v tem nenavadnem, tako rekoč vsakodnevnem utripu »hiše pravice« spoznati tožnike in obtožence.

Vsi imajo v sebi svoj jaz, teklelo samozavest, ki tke skopu stavka: »Jaz mu bom pokazal! Jaz mu bom dokazal nasprotno!«

Ali ni bil prav takšen včeraj predvčeršnjim, Tone z Micko, Pavla z Ančko, Janez z Francjo?

Takoj so ga odpeljali v Glavnjačo, kjer so ga pretepali in še drugače mučili. Tepili so ga do noči in ga potem odpeljali v celico — samico ter ga vrgli na betonska tla, polita z vodo.

Mučili so ga neprestano štiri noči, vendar jim ni uspelo, da bi od njega kaj zvedeli.

Cele štiri mesece se je oblast pripravljala na sodni proces proti tovarišu Rankoviču in ostalim komunistom, poskušajoč dopolniti dokazinski material s priznanji obtoženih — vendar brez večjega uspeha.

Sodnijska obravnava proti tovarišu Rankoviču in ostalim aretiranim komunistom je bila konec maja 1929. leta v državnem sodišču za zaščito države. Predsednik sodnega sveta je bil Rusomil Jankovič.

Tovariš Rankovič in ostali aretirani komunisti so bili obtoženi širjenja komunistične propagande.

Tovariš Rankovič, Celovč in Matijević so pred sodiščem priznali, da so komunisti, vse druge obtožbe so pa odbili.

Kot dokazni material proti njim so v glavnem služile izpovedi Bane Andrejeva v preiskovalnem zaporu, ki je bil prav tako obtožen, zaplenjeni letaki in izjave agentov.

Tovariš Rankovič je med sojenjem obtoževal režim terorja zaradi okrutnosti, ki si jih je posluževal proti svojim nasprotnikom. Dne 25. maja je slekel obleko in pokazal sodnikom odprte rane, ki jih je dobil pri mučenju meseca januarja v Glavnjači. Pred sodiščem je tovariš Rankovič režim odprto napadel. To je napravilo zmedo med sodnim svetom. Predsednik je nato poklical sodnijskega zdravnika, da pregleda rane — ta pa je, ne glede na svojo človeško in zdravniško vest ugotovil, da gre za kostno tuberkulozo.

Ta diagnoza je izzvala ostre proteste obtoženih.

Ti so prav tako protestirali proti vstopu policijskih agentov Vukoviča in Kosmaja v sodno dvorano, tako da je bil predsednik prisiljen, da jih odstrani.

Zaman se je državni tožilek trudil, da obtožence prisili k priznanju, da so izvajali »tule« direktive, nasprotno koristim naše države. Priznavali so, da so komunisti, a istočasno poudarjali, da se bore za boljše življenje svojega naroda in svoje domovine in da bodo tem načelom ostali zvesti in glede na izid procesa pravi njim.

Sodišče je Petra Gruberja obsodilo na 12 let zaporu. Boljeviča na 10 let, Aleksandra Rankoviča in Miloša Matijevića po 6 let, a Stevana Celoviča na 5 let.

(Se nadaljuje)

Obtoženi obtožujejo

Ta se je nadaljevala do končne zmagi tistih, ki se niso ustrašili ničesar, da ustvarijo lepše in boljše življenje za vse delovne ljudi v naši državi.

Toda nastop tovariša Tita na tem procesu je služil komunistom kot zgled, kako se je treba zadržati proti razrednim sovražnikom, braniti Partijo pred obrekovanjem, razgaljati režim in s svojim ponašanjem dvigniti ugled Partije med množicami.

Proces proti tovarišema Rankoviču in Kardelju so uvedli kmalu po začetku šestojanuarske diktature.

Buržoazija je tisti čas izkoristila slabost Partije, ki zaradi frakcijskih borb in čistjenja, izvedenega po »Odprtem pismu« Izvršnega komiteja Komunistične internacionale iz meseca maja 1928. leta, ni mogla nuditi krepkejšega odpora, ter je uvedla režim nezasišene terorja.

Takrat so trpeli mnogi člani Partije, Skojevič in njihovi simpatizerji.

Toda zdrave sile v Partiji tudi tiste čase niso prenehale z revolucionarno aktivnostjo. Pokazale so, da žive in delajo.

Prvi odgovor na šestojanuarsko diktaturo je dal Pokrajinski komite Partije v Srbiji. V noči med 12. in 13. januarjem so razdelili letak, ki sta ga skupno izdala Pokrajinski komite Partije in SKOJ. Razdelitev tega letaka v Beogradu, v katerem se je obojola šestojanuarska diktatura, je v glavnem prevzela organizacija SKOJ, njegovo tiskanje v neki ilegalni partijski tiskarski tehniki pa je oskrbel Aleksander Rankovič, takrat sekretar Pokrajinskega komiteja SKOJ v Srbiji. Letak je bil tiskan z rdečimi črkami.

Ko so ta letak trošili na Cukarici pri tovarni sladkorja, so prijeli Bane Andrejeva, takrat člana CK SKOJ, ki je pod pretepanjem na policiji povedal še imena nekaterih drugih tovarišev, med njimi ime Aleksandra Rankoviča in Miloša Matijevića-Mrše.

Istotčasno je neki agent-provokator izdal policiji delavnico, v kateri so bili ilegalni sestanki in kjer je bil skrit del ilegalnega materiala. Na temelju tega izdajstva so bili aretirani: sekretar okrajnega komiteja SKOJ Svetislav Stefanović-Čeča, sedaj sekretar za notranja dela pri ZIS, Stevan Colovič, narodni heroj, ki je padel 1941. leta, Petar Gruber, eden izmed organizatorjev vstaje v Liki, ki je padel 1944. leta, in še nekateri drugi komunisti.

Tovarišu Rankoviču se je za nekaj časa posrečilo umakniti policiji, a teden dni pozneje so ga prijeli, ko je na Ulici Miloša Velikega izstopil iz tramvaja.

(Se nadaljuje)

1. MAJ 1959

Občinski sindikalni sveti iz Zaleca, Celja in Trbovelj so se zadnje čase začeli dogovarjati o organizaciji skupnega izleta delovnih kolektivov na Mrzličici 1. maja t. l., kar bi bila skupna prireditev v počastitev 40-letnice KPJ in objavljanje spominov na predvojna srečanja naših Svobod na tej lepi planinski točki.

Za to priložilo je predviden kulturni in športni program. V kulturnem delu sponda bi sodelovali pevski zbori in godbe iz vseh treh občin s skupnimi in samostojnimi nastopi. Športni del programa pa bi obsegal »op športnih aktivov sindikalnih svetov v odbojki, sahu in streljanju z zračno puško«.

Kakor smo izvedeli, bo Svet Svobod in prosvetnih društev Slovenije pripravil vsem Svobodam podobne izlete in nastope v naravi ob letošnjem 1. maju, zato se lahko nadamo uspešnega izleta in srečanja delovnih ljudi iz sosednih občin.

Na prvem setanku treh ob-

činskih sindikalnih svetov je bil sprejet predlog, da bi se jim pridružila še občinska sindikalna sveta iz Hrastnika in Laškega s svojo udeležbo in programom, kar bi še povečalo slavnostno praznovanje 1. maja v naravi v počastitev naše KPJ.

Podrobneje o tem bomo poročali v naslednjih številkah.

t. k.

-jak

MOTIV IZ BREZISKE OKOLICE

MOTIV IZ BREZISKE OKOLICE

OMAJANO ZAUPANJE

Vsak dan se srečava, vsak dan voščiva: »Srečno!« Sila radoveden sem bil, kam hiti vsako jutro, vendar ob isti uri. Zadnjič sem ga ustavil. Tudi tokrat vsa se pozdravila. Menda ga je nekako začudila moja radovednost, kajti čutil sem, da je v zadregi z odgovorom. Ni in ni mu hotela beseda iz ust; zdelo se mu je, da je tisto le njegova skrivnost; kaj bi jo pravil ljudem, saj mu ne morejo pomagati.

Slednjič je le razkril svojo notranjost. Na pošto da hodi, vsak dan, pravzaprav vsako jutro, je povedal. Da pričakuje pošto, odločbo o pokojnini. Skrajša je vsak dan tolažil sebe in ženo, da imajo na »socialnem« velikom delu, da morajo prevesti sto in sto pokojninskih aktov, in da mora biti pač potrpežljiv, kot je bil vselej v življenju.

Več kot dva meseca vstane zgodaj zjutraj, spije črno kavo in se odpravi na pot. Med potjo premišljuje: »črna ni bilo nič, morda bo danes. Doma sta z ženo že izračunala, v kateri

so mu že obljubili, da bo, pa ni in ni. Seveda ve, da bo enkrat le prišlo. Toda vsak dan je za spoznanje starejši, belehnejši. In potohlil mi je, da ne bo dolgo užival zaslužene, pravzaprav prigrane pokojnine.

Poslovala sva se: spet je glasno dejal: »Srečno!«. Predvčerajšnjim, včeraj, danes sem ga spet srečal. Drug drugemu se nasmehneva. Menda ga to bodri, kajti od najinega razgovora dalje se vselej rahlo nasmehne. Vračam mu nasmeh, želeč, da bi se kmalu kmalu njegova vsakdanja pot. (v)

NEKDANJA ZASAVSKA UČITELJICA — TRŽAŠKA PISATELJICA

Književnica Mara Samsa je pravkar izdala knjigo novel »Trst je klical«. Knjiga je dobila naslov po eni izmed novel, ki so objavljene v tem najnovejšem knjižnem delu. Pisateljica Mara Samsa je današnjemu človeku v Sloveniji morda neznana. Poslednja leta živi in dela namreč v Trstu, kjer je novinarka in pisateljica, pa tudi marljiva napredna društvena delavka. Njene prispevke beremo v slovenskem tisku, ki izhaja v Trstu. Ob izidu njenega prvenca so brali v Radiu Ljubljana novelo TRST JE KLIČAL. Pisateljica Mara opisuje v tem delu svoje trpljenje v italijanskih ječah in pripoveduje o svojem sodelovanju v uporniških gibanju za osvoboditev Trsta. To njeno novelo »Trst je klical« so brali v ljubljanskem radiu v sredo, 4. marca 1959.

Naše Zasavce bo razveselil ta literarni uspeh Mare Samsa še posebej zato, ker je nekaj let pred drugo svetovno vojno službovala v zagorskem rudniškem revirju. Bila je nameščena na osnovni šoli na Izlakah, kjer je bil takrat upravitelj Ivan Kavčič. — Druga svetovna vojna jo je zatekla v Vojniki pri Celju, kjer jo je kruti nemški okupator aretirali, odvedel v zapore in nato izselil v Srbijo. Posrečilo se ji je, da se je umaknila v Ljubljansko pokrajino, kjer so jo spet prijeli Italijani in odpeljali v taborišče Gonars. Po razpadu fašizma v Italiji je odšla v partizane, kjer je bila aktivistka in je zamenjala učiteljski poklic za novinarskega in pisateljskega. V tem novem poslu se je prav lepo razvijala, kar priča tudi zdaj izšla knjiga novel.

Mara Samsa je po rodu s tržaškega ozemlja. Rodila se je 5. novembra 1906. Odločila se je za učiteljski poklic — ko pa je začel divjati na Primorskem fašizem, je šla čez mejo in dobila učiteljsko službo v našem Zasavju.

Njena zbirka novel »Trst je klical« je dokument časa in njenega dela trpljenja, a tudi bojev za lepšo narodovo usodo. Kritika je prvenec nekdanje zasavske učiteljice prav lepo sprejela. Tega uspeha smo veseli vsi, ki smo Mara Samsa poznali iz dobe med obema vojnoma in se znašli takrat pri skupnem delu na naprednih položajih. Mara Samsa je bila takrat članica napredne učiteljske organizacije za lititski okraj, kamor je pripadalo tedaj tudi Zagorje z Izlakami. Jože Zupančič

Od Litije do Brežic

HRASTNIK

»Svet brez sovraštva«. — Dramska sekcija Svobode II. v Sp. Hrastniku je ob prazniku dneva borbenih žena uspešno zaigrala dramo Mire Pucove »Svet brez sovraštva«. Dvorana je bila nabito polna. Prav posebno sta se odlikovali v tem odskrem delu mladinki Milena Kmetič in Erika Benedik, prav tako je Skobetova svojo vlogo prepričljivo izvedla. Tudi ostali igralci niso zaostajali. Igra je dober režiral Ivan Rancinger.

Klub mladih proizvajalcev je priredil že več dobrih predavanj, posebno zanimivo pa je bilo zadnje predavanje inž. Eda Birse »Vstrel iz Amerike«. Klub teži tudi za strokovno izpopolnitvijo svojih članov. Pohvalno je, da se vsi člani kluba redno udeležujejo predavanj LV.

Pomoč pogorelcu. — Poročilo smo že, da je hrastniški steklarju tov. Spitalerju pogorela hiša. Sindikalna organizacija je sedaj izvedla akcijo za pomoč pogorelcu. Člani kolektiva so zbrali zanj toliko, da si bo lahko gradil nov dom. — Take akcije solidarnosti v nesreči moramo toplo pozdraviti.

Iz Stare vasi in Bizeljskega

POGUMNI KEKEČ. — Prejšnjo nedeljo so tudi na šoli v Stari vasi ob Sodi proslavili mednarodni dan borbenih žena. Po slavnostnem govoru so sledile deklaracije, pevske točke, recitacije itd. Odigrali so tudi tridejansko »Pogumni Kekeč«.

Slovesnosti so se udeležili vsa ženska mladina in 150 odraslih, tako da je bila učilnica nabito polna. — Po prireditvi so bili vsi navzoči pogosteni. Otroci so tudi obdarovali svoje matere z darili, ki so jih pripravili v ta namen.

KOOPERACIJA. — KZ Bizeljske se zelo trudi, da bi pridobila čim več kmetovalcev v kooperacijo. Tako je združila te in izvedla v ta namen kosanje ke po vaseh in ljudem tolmajša pomen sodelovanja kmetov z združno. Istočasno je združila sklopala s kmeti pogodbe za sodelovanje. — Napredni kmetovalci! Postanite pionirji naprednega socialističnega kmetijstva! M. M.

Dobova

POCASTITEV 40-LETNICE KPJ. — Tudi v Dobovi nameravajo nad vse slovesno proslaviti 40. obletnico KPJ. Družbene organizacije so izoblike pripravljali odbor, ki bo organiziral izvedbo celodnevne predstave tega jubileja.

V nedeljo, 19. aprila, bo ob 9. uri dopolne slavnostna seja, ki se je bodo udeležili organi ljudske oblasti, nadalje predstavniki družbenih organizacij, prosvetnih in folkloristi, pevski zbor in godbeni odsek osnovne šole. Sodelovali bodo tudi tolovci iz vrst LMS. — V petek bo dramski odsek prosvetnega društva postavil na oder Nušičevo komedijo »Pokojnik«, v soboto pa bo predvajanje ZK. Praznovanje bomo zaključili v nedeljo z gesliškimi vajami in ljudskimi rajanjem. P. V.

Požar v Zagorju

Prejšnji četrtek popoldne. — Gorji — Kje gorji — Pri Zagorju, po domače — v vasi Prhovce. — To ni moglo, saj je komaj ostanek let minilo, odkar jih je zadelasta ne sreča. Bilo je leta 1941. Sama je bila, z dvema čisto majhnima otrokoma. Moč se je skrival po gozdovih

»Črna« točilnica

V članku »Črna« točilnica, objavljenem v prejšnji številki Zasavskega tednika, nam je tiskarski skrat številke, ki so se pokazale pri inventuri slaščičarne na Tereziji v Trbovljah, preobrnili. Tamkaj so ugotovili 125.017 din primanjilja, in ne 215.017 din, kakor je napačno tiskano. Uredništvo

ZAHVALE

Ob smrti našega dobrega in ljubljenega starega očeta in očeta JOZETA SESKA se zahvaljujemo vsem znancem in prijateljem za sočustvanje. Sin Jože Sesko z družino, nečaka Franjo in Ivan z družinami.

Vsem, ki so spremlili našega draga brata FRANCA KANDUČA na zadnji poti, in darovalcem venčev se iskreno zahvaljujemo. Zaljubljeni Kandučevi in Šekoviči.

Ob smrti ljubljene mame in žene MILKE SRIBAR, roj. Vozelj, se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali, darovali vence in cvetje in jo pospremili na njeni zadnji poti. Prav tako se zahvaljujemo tudi govorniku in del. godbi.

Se posebej se zahvaljujemo zdravnikom predsem zdravniku dr. Novakovi, ki so pokojnici lajšali trpljenje. Zalujoča mož in sin.

Ob smrti ljubljene mame in žene MILKE SRIBAR, roj. Vozelj, se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali, darovali vence in cvetje in jo pospremili na njeni zadnji poti. Prav tako se zahvaljujemo tudi govorniku in del. godbi.

Se posebej se zahvaljujemo zdravnikom predsem zdravniku dr. Novakovi, ki so pokojnici lajšali trpljenje. Zalujoča mož in sin.

Ob smrti ljubljene mame in žene MILKE SRIBAR, roj. Vozelj, se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali, darovali vence in cvetje in jo pospremili na njeni zadnji poti. Prav tako se zahvaljujemo tudi govorniku in del. godbi.

Se posebej se zahvaljujemo zdravnikom predsem zdravniku dr. Novakovi, ki so pokojnici lajšali trpljenje. Zalujoča mož in sin.

Ob smrti ljubljene mame in žene MILKE SRIBAR, roj. Vozelj, se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali, darovali vence in cvetje in jo pospremili na njeni zadnji poti. Prav tako se zahvaljujemo tudi govorniku in del. godbi.

Se posebej se zahvaljujemo zdravnikom predsem zdravniku dr. Novakovi, ki so pokojnici lajšali trpljenje. Zalujoča mož in sin.

Ob smrti ljubljene mame in žene MILKE SRIBAR, roj. Vozelj, se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali, darovali vence in cvetje in jo pospremili na njeni zadnji poti. Prav tako se zahvaljujemo tudi govorniku in del. godbi.

Se posebej se zahvaljujemo zdravnikom predsem zdravniku dr. Novakovi, ki so pokojnici lajšali trpljenje. Zalujoča mož in sin.

Ob smrti ljubljene mame in žene MILKE SRIBAR, roj. Vozelj, se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali, darovali vence in cvetje in jo pospremili na njeni zadnji poti. Prav tako se zahvaljujemo tudi govorniku in del. godbi.

Se posebej se zahvaljujemo zdravnikom predsem zdravniku dr. Novakovi, ki so pokojnici lajšali trpljenje. Zalujoča mož in sin.

Ob smrti ljubljene mame in žene MILKE SRIBAR, roj. Vozelj, se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali, darovali vence in cvetje in jo pospremili na njeni zadnji poti. Prav tako se zahvaljujemo tudi govorniku in del. godbi.

Se posebej se zahvaljujemo zdravnikom predsem zdravniku dr. Novakovi, ki so pokojnici lajšali trpljenje. Zalujoča mož in sin.

tedna

pokojninski razred ga bodo uvrstili, kako bosta obrnila tiste dinarje.

Pri pošti vedno počaka pismonoša: odvalil se je hoditi v urad; nerodno mu je vsak dan nadlegovati ljudi na pošti, saj jim na obrazih bere, da je prišel zaman. Zdi se mu, da se mu čudijo, čemu prihaja tako zgodaj, ko bi lahko polezal. Kajpak jim ne more povedati, da ni nikoli ležal dlje kot do četrte ure zjutraj. Po tej uri je pri kraju njegovo spanje. Petdeset let je vstajal ob štirih zjutraj; močno se motijo tisti, ki mislijo, da bi po tolikih letih lahko poleževal tja v bel dan. Kje neki! To ni navada, to je moč petdesetih let.

Vsako jutro mu pismonoša že od daleč odmaje z glavo. Potem mu je nerodno, da bi se naglo obrnil, pa gre še nekoliko naprej. Ko ga nihče ne vidi, se obrne. Korak je za spoznanje počasnejši; ničesar ga ne priganja, nič ga ne sili k naglici. Ko bo pošta prišla, takrat bo pač letel. Vsaj misli tako.

Do danes še ni dobil odločbe. Malone vsi njegovi vrstniki so jo že prejeli. Pa so mnogi kasneje vložili pritožbo. On ni odlašal z njo niti dneva. Zakaj tam pri »socialnem« ne gredo po vrsti. Saj še velja star pregovor: »Kdor prej pride, prej melje!«

Skušal sem ga potolažiti; ne, to ni prava beseda. Skušal sem mu razložiti. Pritrjeval je, toda močno se mu je omajalo zaupanje, da bo skoraj dobil toliko zaželjeno rešenje. Dvakrat

PEPČE PRIPOVEDUJE

Zadnjič ni malo manjkalo, da me ni sneg zametel, ko sem se potepal po Dolu pri Hrastniku. No, ko sem že tu, sem si dejal, bi bilo prav, če bi stopil k tamkajšnjemu peku in mu povedal na uho, da se ljudje že njega počlovečujejo, ker je preveč »vju« dneva, da svojih strank. Naj bi imel mož vedno pred očmi, da je na zarači ljudi na Dolu in ne ljudje zaradi njega.

Od tam sem jo ubral v smeri, kakor Sava teče. Ni bilo dolgo in znašel sem se na Bučki. Tamkaj se je kmet B. J. na vse predele pridružil. Ko sem prisilil, tepe si glavo: »Prodaj sem drva, rad bi imel račun od gozdne uprave. Dvakrat sem bil že tam, tri ure hoda imam, pa vedno sem zastoj. Prišel na dolgo pot, kadar sem prišel, so mi dejali, da nimajo tiskovnih za listave računov. Prvič so mi rekli, da naj se oglasiš čez štiri dni. No, ko sem spet prišel, tudi ni bilo nič. Seveda, tako blizu sta dve papirni tovarni, pa tako pomanjkanje papirja! Ali je bilo res tako, ali kaj drugega? Verjetno bo isto drugo.

Spet sem kolovratil dalje in prišel do Brestanice. Zmanjkalo mi je cigarete in sem se oglašil v tiskovni. Pa me je trafikantinja takoj prišla za jezik: »Ti Pepče, kar si napakal o prodajni vstopnici, pa takoj popravil! Prodaj vstopnice za igro »Jezusovi apostoli« sem oklonila, ker sem ravno tiste dni imela inventuro, medtem ko me za prodajo vstopnic za igro »Komedija o komediji« sploh niso prosili. Stalno podbiram kulturne prireditve in bi za drugo igro prevzela prodajo vstopnic, in ravno tako brez prodaje, ker sem tako delala dole in v bori tudi v bodoče.«

Prav rad objavljam njeno pojasnilo, vendar prepuščam besede o tej stvari še Brestančanom, da povedo, kako je pravzaprav bilo s to rečjo, saj jo dobro poznajo. — Ker sem bil slabe volje, da tudi Pepčka kdo nasanka, sem jo udaril v Trbovlje. Bil sem kmalu dobre volje, ker so mi mahali čez Trg revolucije, četrtno je zdel tam vse narobe. Hvalno je podirajo, da bodo glavni trg kraja lepo uredili. In res bo tako, ko bodo dela skončali, je neko senčno stran ima ureditev trga na Vodah — pokazala bo v vse luči, da so Trbovljanci doslej potekali na regulacijo svojega potoka. Prav na Vodah bodo morali začeti z urejanjem Trbovljske, ki je vedno močno kazi podobno naprednočih Trbovlj, sicer bo ves trud na Trgu revolucije zaman.

In še nekaj: na tiste pionirje v Trbovljah sem jezen, ki motornih koles, shranjenih pred različni lokali, ne puste na miru. Tako sem videl, da so pred domom Partizana na nekem motornem kolesu razbili začeto sipo. Za danes naj velja samo ta opomba!

KINO »DELAJSKI DOM« V TRBOVLJAH: 20. — 23. marca amer. film »TOMI STIL POJE«; 24. — 26. marca amer. barvna Walt Disneyeva risanka v cinem. »DAMA — POTEPUH«; 27. — 30. marca amer. barvni vstavljen film »METALNA ZVEZDA«.

KINO »SVOBODA — TRBOVLJE II«: 21. — 23. marca amer. barv. kinemaskop. film »DIRKACI«; 24. — 26. marca amer. barvni film »ZIGOGAN«; 27. — 30. marca angl. barv. vstavljen film »V SENCI VESALA«.

KINO »ZASAVJE — TRBOVLJE«: 21. — 23. marca »AVANTURE SEVILJSKEGA BRIVCA«; 28. — 29. marca »MARJANA MOJE MLADOSTI«. Predstave: sobota in nedelja ob 17. in 19.15, ponedeljek samo ob 18. v nedeljo za mladino ob 15. uri.

KINO »TRIGLAV« V ZAGORJU: 21. — 23. marca amer. barvni film »SKRIVNOST MOČVIRJA«; 25. in 26. marca franc. film —

nedelje, 20. marca popoldne. Za rešitev skrivalnice imamo pripravljeno za nagrado 1 lepo mladinsko knjigo, ki jo bomo podelili.

lili rešitelju uganke po odločitvi zreba.

Ko nam boste pisali, ne pozabite navesti razne svojega imena in priimka še razred šole, ki ga obiskujete, nadalje pošto in kraj, kjer ste doma. Vsem pionirjem in pionirkam obilo sreče pri iskanju skrivnega dekca!

UREDNIŠTVO

»KROJAC ZA DAME« s Fernandom; 28. — 30. marca jug. film »H-S«.

KINO »SVOBODA — KISOVEC« V Zagorju: 21. in 22. marca amer. barvni revij. film »TRJE ZA REVILO«; 25. in 26. marca franc. drama »KO BI VSI FANTJE SVETLA«; 28. in 29. marca jug. kinem. film »CESTA DOLGA«.

LETO DNI. KINO »PARTIZAN« SEVNICA: 21. in 22. marca amer. film »RDEČE PODVEZE«; 23. in 29. marca amer. film »DVOBOJ V DZUNGLI«.

Zasavski TEDNIK

- NAROČNIKI ZASAVSKEGA
- TEDNIKA IMAJO PRI
- MALIH OGLASIH.
- OSMRTNICAH IN ZAHVA-
- LAH 50-ODSTOTNI POPUST

MALI OGLASI

PRODAM MALO HIŠICO z velikim vrtom, takoj vseljav, v bližini postaje Brežice ob glavni cesti. Mihael Simončič, Gornji Lenart 62, Artilje pri Brežicah. — Cena 290.000 din.

Sprejemam takoj vaje za slikarsko in plesarsko obrt. Oskar Zakonjšek, Trbovlje.

PREKLIC

Vse karkoli sem govoril o Slavki Hribar z Izlak v zvezi s peko kruha, je izmišljeno, ker sam peko takega kruha sam naročil. Obžalujem, da je odstopila od kazenskega pregona. — Valentin Butara, upokojenec, Izlake 28.

STROJNO MIZARSTVO TRBOVLJE SPREJME TAKOJ SAMOSTOJNEGA ELEKTRO-KLJUČAVNICARJA. PLACA PO DOGOVORU.

OD PETKA DO PETKA

KINO

KINO »DELAJSKI DOM« V TRBOVLJAH: 20. — 23. marca amer. film »TOMI STIL POJE«; 24. — 26. marca amer. barvna Walt Disneyeva risanka v cinem. »DAMA — POTEPUH«; 27. — 30. marca amer. barvni vstavljen film »METALNA ZVEZDA«.

KINO »SVOBODA — TRBOVLJE II«: 21. — 23. marca amer. barv. kinemaskop. film »DIRKACI«; 24. — 26. marca amer. barvni film »ZIGOGAN«; 27. — 30. marca angl. barv. vstavljen film »V SENCI VESALA«.

KINO »ZASAVJE — TRBOVLJE«: 21. — 23. marca »AVANTURE SEVILJSKEGA BRIVCA«; 28. — 29. marca »MARJANA MOJE MLADOSTI«. Predstave: sobota in nedelja ob 17. in 19.15, ponedeljek samo ob 18. v nedeljo za mladino ob 15. uri.

KINO »TRIGLAV« V ZAGORJU: 21. — 23. marca amer. barvni film »SKRIVNOST MOČVIRJA«; 25. in 26. marca franc. film —

TURJANI BODO DOBILI

Turjani bodo kmalu odprli vodovod, ki so ga zgradili z veliko ljubiznijo in požrtvovalnostjo. Medtem ko so nekaj sredstev dobili ob skupnosti, so okrog 4,5 milijona dinarjev prispevali sami v denarju, s prostovoljnimi delom, vožnjami in na druge načine. fr.

ZAHVALA

Vsem, ki ste spremlili na njeni zadnji poti našo drago mamo, staro mamo, sestro in teto

JULIJANO BALOH

upokojenko

ji poklonili cvetje in vence, prisrčna hvala. Posebno zahvalo smo dolžni ZVVI, ZB, SZDL terena 1. maja, bivšim in sedanjim sosedom za njihovo nesebično pomoč. Zahvaljujemo se tudi del. godbi, pevcem »Zarje« in govornikom za poslovljene besede.

Zalujoči.

Piše: B. BRUS
Riše: R. DOLANC

PIONIRSKI KOTIČEK

REŠITEV NAGRADNE SKRIVALNICE. Na našo nagradno skrivalnico, skopčano v 10. številki »Zasavskega tednika«, smo prejeli obilo pravih rešitev. Naši mladi bralci so našli v skrivalnici potopitnika, ki se skriva v veje drevesa, na levi strani slike.

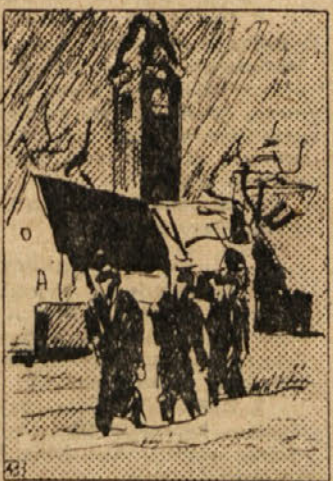
Zreb je prisodil nagrado za rešitev skrivalnice Kariu KAVSKU, učencu 7. b razreda osnov. šole, šolsko št. 16, pošta Radeče pri Zidanem mostu. Knjižno darilo mu bomo poslali po pošti.

Vsem ostalim marljivim pionirjem in pionirkam, ki jim zreb žal ni bil naklonjen, za poslano rešitev in pozdrave prisrčna hvala.

UREDNIŠTVO

NOVA NAGRADNA SKRIVALNICA ZA PIONIRJE. PRI DREVESU JE PRISLONJENA LEŠTEV, KAM SE JE SKRIL DEČEK. KJE JE SPLEZAL PO NJEJO NA DREVO? Če boste našli skritega dekca, potem mu pocrnite s svinčnikom obkolo, nato pa sličko izrežite in nam jo pošljite na uredništvo do

NA PRAGU SVOBODE

46.

»Tukaj me boš počakala!« In že sem se vračal proti domu. — Zagnal sem okna in prižgal luč. V glavo mi je šinil dober namet. Takoj sem prišel delati. Mrzlično sem brskal po stari šari. Poiskal sem konček sveče, staro pločevinasto škaflo in konček vrvice.

47.

Škaflo sem preluknjal s starim žebrom. Prižgal sem konček sveče in nanjo povezal škaflo kot zastor ter privezal vrvice. Svečka je gorela. Torej je imela dovolj zraka! Namočil sem vrvice v bencin. Zadovoljen sem se oddahnil. Vse skupaj sem zavil v platno. Pripravljen sem bil

48.

Posvojil sem se od hiše. Jutri bo ta verjetno le še kup razvalin. V zvoniku je odbila enajstura. Bvil sem že precej kasen. Ali bo uspelo? Srce mi je razbijalo kot kovaško kladivo. Bil sem pri župniji, ko so se slišali koraki. Patruilja! Vrgel sem se v sneg

49.

Vojak! So odkorakali mimo. Niso me opazili. Oddahnil sem se. Končno sem v temi zagledal obrise skladišča. Straža je korakal na mestu. Zeblo ga je. Pojalo se je premaknil in odšel proti spodnjim vratom. Izgnil je za pobojem. Ko se je umaknil, sem skočil na pod.

50.

Klet je bila zaklenjena. Spomnil sem se dni, ko smo se tukaj igrali. V levem kotu so bila vrata in stopnice. Pritisnil sem na vrata in v dala so se. Še stopnice, in že sem otipal posode z bencinom. zaboje z munajlo.

PRVI ATOMSKI VLAK

V moskovskih železniških delavnicah graje atomski vlak, dolg 50 metrov, pri katerem bo treba menjati gorivo samo enkrat letno. Atomski lokomotiva bo imela 5500 konjskih moči. Vlak je — kot rečeno — dolg 50 metrov in bo iz dveh delov: v prvem so reaktor in naprave za reguliranje pare, v drugem pa turbina in kondenzator. Celotna atomski lokomotiva tehta 200 ton, kar je nekaj manj kot polovica teže celotnega atomskega vlaka, ki znaša 420 ton.

Lokomotivo poganja reaktor na oplemeniteni uran. Reaktor ima obliko cilindra s premerom 1,5 metra, visok pa je dva metra. Ko para doseže 400 stopinj, pride pod pritiskom 80 atmosfer v turbine in energija iz teh se prenese na električne motorje, ki so povezani z 8 osmi lokomotive.

Preko kondenzatorja se para, ki se je medtem spet spremenila v vodo, vrne nazaj. Konstruktorji menijo, da bo treba sprčo te ekonomične izrabe pare, vodo menjati samo vsakih 1000 km.

Ta atomski lokomotiva bo po proračunih lahko delala z enkratno zalogo jedrskega goriva 7200 ur, se pravi, 300 dni. Za vsakeh tisoč kilometrov bo treba 10 gramov jedrskega goriva. Povprečna hitrost atomskega vlaka bo 90 km na uro.

Sančo Pansa in Don Kihot v sovjetskem barvnem filmu »Don Kihot«

Pisana stran

Hemingway — kompozitor

Pisatelj Ernest Hemingway se je nekoč mudil v Parizu. Ko je šel preko malega trga, ga je neka lepa Parižanka objela okoli vratu. »Oh, mojster, kako sem srečna, da vas lahko samo enkrat vidim. Vi ne veste, kako vas obožavam. Vaše opere obožavam!«

Hemingway, ki se je dotlej zadovoljno smehljaj, se je po zadnjih besedah njegove oboževalke namrdnil: »Vi me gotovo z nekim zamenjate. V svojem življenju še nisem napisal kakšne note!«

»Tako? Potem prosim, da mi oprostite!« je rekla užaljena Parižanka. »Mislim, da ste vi Ernest Hemingway...«

Ljubezen

Profesor John L. Rowe, čislani ameriški pedagog, je dal šolarjem v starosti od osem do devet let za nalogo, da napišejo, kaj razumejo pod ljubeznijo. Najboljši odgovor je bil tale:

»Ljubezen je fina stvar. Dekleta se snidejo s fanti, in

dekleta zapravijo ves denar, ki ga fantje imajo. Potem se peljejo z avtom domov, ostanejo pa še nekaj časa v avtu in govore. Fantje rečejo kaj narobe, potem pa jim dekleta pripeljejo za ušnico in izstopijo.«

Kako se ti čuti?

Kadar se ljudje srečajo in se pozdravijo, je povsod v navadi, da vprašajo po zdravju. Na našem jugu največkrat vprašajo: »Kako si?« Nekateri pravijo: »Kako živite?« Vprašajo tudi: »Kako zdravilje?« Pri nas na severu se vprašujemo: »Kako ti gre?« To smo povzeli po Nemcih. V Dalmaciji naletiš na italijanizem: »Kako stojiš?« V Liki in drugje vse skrajšajo in vprašajo: »Živi zdrav?«

Na vasi odgovarjajo: »Hvala bogu, dobro!« Tudi skrajšano: »Bogu hvala!« V mestih rečejo: »Dobro! ali: »Lepo!« Na Korunu odgovarjajo nenavadno: »Čitavo!« Ljudje tudi, ko jih vprašajo po zdravju, odgovarjajo s protivprašanjem: »Ja dobro, a ti?« V južni Liki so še bolj kratki. Ko jih vprašajo: »Kako si?« ti odgovore: »A ti?«

Podzemeljska jama hrani ljudi

Velika jama Niah v Saravaku na Severnem Borneu, ki se razprostira preko 10 hektarov pod zemljo, predstavlja pravo zakladnico znanja za zgodovinarje in geologe, posebno kot izvir hrane za tamkajšnje domačine.

Lord Midway, bivši pomočnik muzeja v Saravaku, je v svojem predavanju pred prirodoslovci poudaril, da živi v tej podzemeljski jami preko tri milijone ptic, okrog 300 tisoč

netopirjev in mnogo kobilic, dobrih za jelo. Domačini iskričajo nekaj vrst teh živali za svojo vsakdanjo hrano.

Dosti je vstajala

Na neki slovesnosti na čast guvernerju države Georgije (ZDA) so vsi navzoči vstali s svojih sedežev, ko se je guverner pojavil v dvorani. Samo neka žena je sedela še dalje. Ko so jo opozorili, da mora tudi ona vstati, je odgovorila: »Dosti sem zanj v življenju vstajala. Sem namreč njegova mati!«

Na kratkem valu

Zelodec je zelo elastičen organ, zato se dogaja, da se leta, če nekdo preveč je, močno razširi ter nato stalno zahteva napolnitev. Do velikih zelodcev pride pri ljudeh največkrat, ker se prenatrpajo s hrano. S tem pa le obremenjujejo samo zelodec, marveč tudi obtoke krvi. Od tod seveda pogosto motnje in česta obolenja pri pretirano debelih ljudeh.

Zanimiva rastlina raste v Indiji. Tudi če ni nobenega vetra in je v zraku absoluten mir, se ta rastlina ziblje in trese. Zato domačini tej rastlini pravijo »Telegraf«.

Ko so filmskega igralca GEORGA SANDERSA, bivšega moža Zsa-Zsa Gabor vprašali, če se bo spet oženil, je odgovoril: »Ne verjamem. Tu v Hollywoodu ni niti ene ženske, tu so samo igralke!«

Marsikdo ne ve in vendar je res, da novorojenček nekaj dni sploh ne sliši, tudi ne največjega hrupa, ker njegov slušni organ še ni razvit.

Dva moška sta govorila o svoji ženi. Prvi jo hvali in pravi: »Moja žena je angel!« Drugi odgovori: »Moja pa še živi!«

Politični mozaik

Z BOMBO PO SVOJIM

Pred nedavnim je nekdo na seji mestnega sveta v Trstu z galerije vrget ročno bombo, ki je padla pred nekoga fašističnega svetnika, a ni eksplodirala. Bila je slabo izdelana. Polcija je izjavila, da so to napravili italijanski nacionalistični mladinci, ki delujejo za aneksijo dela jugoslovanskega ozemlja. Politično in diverzansko imajo — slabo oko: bomba so vrtili na fašista, namesto v Slovenca, in tako, ki se ni užgala...

FRANCOZI

V časniških komentarjih se Francozi obložujejo, da so sili politike in da so zato glasovali za »čvrsto roko« — za de Gaulle. Medtem pa smo zvedeli za zanimivo novico, kako se Francozi uče politične borbenosti, in sicer na zelo nenavaden način. V mestu Amblete je 240 dijakov pričelo stankati. Vzrok stanke je neki prestrogi profesor. Stankajoči zahtevajo, da ministrstvo za prosveto odstrani strogega profesorja, sicer se dijaki ne bodo povrnili v šolo.

Najzanimiveje pri stvari je to, da je predsednik občine na strani stankajočih...

HRUSCEV IN MODA

V Rjazanu je bil sovjetski premier Hruščev hudi na sovjetsko modo. — Mnogi Rusi — je rekel — nosijo kratke suknje, značilne za oblačenje v časih vladarstva Nikolaja II. Ostale dele sovjetskih oblačil in Hruščev označil kot stvari, »ki bi jih bilo bolje oddati v muzeje«.

V ZSSR kroži šala: sovjetski človek ne more videti dveh stvari — koncev svojih lastnih prstov (dolge suknje) in čevljev (široke hlače). Ako bodo Rusi poslušali svojega premierja, bo posmehovan...

NA VRSTI SO PRAVNIKI

Dasiravno so doživeli moralni in politični fiasko v komitejih za pobljanje protiameriške dejavnosti, »preganjalec čarovnic« nadaljujejo s svojim delom. Prej so bili na vrsti kulturni delavci v Ameriki, največ književniki in filmski umetniki, sedaj so prišli na red — pravniki. O neki skupini pravnikov je neki takšen komite izjavil, da razvija »subverzivno dejavnost in dela propagando v korist komunistični stvari«.

Komite priporoča »hitre mere«, kakor da je svobodno mišljenje državljane mogoče »administrativno« preprečiti...

REZERUIRANO ZA ŠPORT

MAJAVO PRVO MESTO

RUDAR (TRBOVLJE) : »IZOLA« 1:1 (1:0)

Več kot 1000 gledalcev je sledilo nedeljskim dogodkom na igrišču Rudarja v Hrastniku, kjer je bilo odigrano prvo kolo spomladanskega dela prvenstva slovenske nogometne lige med trboveljskim Rudarjem in »Izolo«. Edini predstavnik Slovenskega Primorja je tudi tokrat dokazal, da upravičeno uživa sloves močne in tudi »prekaljenim asom« nevarne ekipe. Proti takti borbenosti in pufrtvovalnosti pa rutina (ki je pa, žal, ni bilo opaziti), ne pomeni nič. Zato ni prav nič čudno, da je dragocena točka »odpala« v njihove roke. Izgubljenost točka je zmanjšala razliko na lestvici vodilne trojice, zmanjšala pa tudi Rudarjeva upanja. Resda se je veliki boj šele pričel in je še daleč do konca, toda... vsak malenkosten spodrsilaj lahko pomeni izgubo prvega mesta. Prav zato pa so številni gledalci tudi zapuščali igrišče nezadovoljni in razočarani.

Moštvu sta se predstavili sodniku Jančiču iz Maribora v sledečih postavah: »IZOLA«: Lesjak, Sogro, Kleva, Marchesoni, Erceg, Jonos, Božič, Jerković, Radović, Lukin in Mužin.

RUDAR: Ahlin II, Pristov, Lenčič, Lamovšek, Sorl, Majcen, Mak, Valant, Knaps, Jerše in Perc. Ze takoj v začetku tekme so domači močno napadli, toda vse njihove akcije so se končale neuspešno. Vrtar je bil vedno na mestu, obrambni igralci pa so pokazali res veliko moč postrvovalnosti in prisobnosti, tako da so kljub premoči revirčanov očuvali svoje svetišče nedotaknjeno. V 35. minuti je Jerše v lepi kombinaciji s Percem in Knapsom s ostrim strelom dosegel gol. Toda gostov ni to niti najmanj zmedlo. Se bolj so se borili in domača obramba je nekajkrat s skrajnim naporom odvrnila njihove nevarne napade.

V drugem delu igre so Trboveljčani nekoliko popustili in so Izolani s svojo izredno hitro in postrvovalno igro ter s starti na prvo žogo precej časa gospodovali na terenu. V 65. minuti pa je po krivdi domače obrambe žoga našla tudi pot v mrežo. Rezultat se do konca ni spremenil.

Domači so to pot vse preveč zadrževali žogo, po nepotrebnem preigravali, netočno podajali, nekoliko pa jih je spremljala tudi smola pred nasprotnikovimi vrati. Za goste lahko rečemo, da bodo, po ponedeljski igri sodeč, prav gotovo precej trd oreh tudi ostalim ekipam v csonki ligi.

Samo po sebi se nam vsiljuje vprašanje: Morda so Rudarjevi nekoliko podcenjevali svojega nasprotnika? To pa je hudo zgrešeno, saj se tudi točke »slabših« nasprotnikov štejejo za boljši plasm.

In kaj bo v nedeljo na tekmi s Soboto? Tokrat bo na delu Marvec s svojimi napadalci, ki, kot kaže, z malimi rezultati niso zadovoljni. Ali bomo tudi tedaj odhajali z igrišča razočarani?

ZA BREŽICE OBE TOČKI

Za prvo nogometno tekmo v spomladanskem delu prvenstva celjskozasavski podzvezje je vladalo v Brežicah veliko zanimanje, zlasti še, ker so bili v gosteh nogometaši vodilnega moštva na lestvici — »Bratstvo« iz Hrastnika. Zmagali so zasluženoma domačini z rezultatom 3:2 (1:1).

Hrastničani so dobro vigrani in so nevarni nasprotnik, le preostri se v iganju. Zato je zahvaliti samo sodniku, da ni prišlo do neredov, akoravno je moral izključiti po enega igralca v obeh moštvih.

Strelca za domačine sta bila Golčič (2) in Ivkovič (enaštmetrovka), a za goste Debeljak in Očepek (tudi enaštmetrovka). — Brežičani so se izkazali in vzdržali oster tempo, ki so ga dikirali nasprotniki. Pričete treninge bodo morali domači igralci resno nadaljevati, ker so marljive vaje prvi pogoj za uspešne prvenstvene tekme. — Med domačini so bili najbolj igralci: Stepanovič, Golčič, mladi vrtar Zvohe Kolar in Milevič. Tekmo je odlično vodil sodnik Hajsinger iz Celja.

Brežiške nogometaše čaka v spomladanskem prvenstvu težko delo, če hočejo popraviti svoj plasm na lestvici.

ZACETEK TUDI V CELJSKO-ZASAVSKI PODZVEZI

Na vseh frontah so se v nedeljo udarili na zelenem polju v borbi za nogometno žogo. V celjsko-zasavski nogometni podzvezi tekmuje iz Zavrčja kar 3 moštva: Proletarec iz Zagorja, Svoboda iz Kisovca, iz Hrastnika Rudar in

Bratstvo. »Brežice« ter trboveljski Rudar B izven konkurence. »Brežice« so bile zmagovite proti Bratstvu s 3:2 na svojem terenu. Olimp iz Celja je premagal gostujočo Svobodo iz Kisovca s 3:1, ZSD Celje pa je premagala Rudarja B z 2:0. Proletarec bi moral igrati v Zagorju s Partizanom iz Konjice, a ker gostov ni bilo je bil rezultat 3:0 v korist Zagorjanov. Rudar iz Hrastnika je gostoval v Velenju proti domačemu Rudarju in se je tekma končala z zmago Velenčanov s 3:2. Gostom iz Hrastnika se je poznalo, da so bili utrujeni, ker niso pomislili, da je treba prej oditi spat. Tako so bili najboljši igralci Rudarja v Velenju povsem iz forme. To je tudi eden glavnih vzrokov njihovega poraza.

V nedeljo bodo igrali: Bratstvo doma proti Olimpu iz Celja, hrastniški Rudar v Celju proti ZSD Celje, v Zagorju se bosta srečala Proletarec in kisovska Svoboda. Brežičani pa bodo nastopili v Šoštanju proti tamkajšnjemu Usnjariju.

OCEPKOV MEMORIAL NA KUČU

Preteklo nedeljo je smučarsko društvo Trbovlje organiziralo tradicionalno tekmovalje v slalomu. To tekmovalje je vsako leto in je namenjeno počastitvi prvega organizatorja, vzgojitelja in pionirja smučanja in planinstva — Janezu OCEPKU. Letos je ta prireditelj povsem uspešno obšel, obenem pa je bila izmed vseh do sedaj najkvalitetnejša, saj so se na startu zbrali domači vsi slovenski asje z izjemo gorenjske elite. Imena Jemc, Ilja, Nograšek, Četina, Fanelid, nam gotovo jamčijo za kvaliteto. Pa je kljub temu prišlo do nekih presenečenj — kaj hočemo, mladi pač počasi, toda vztrajno rinejo navzgor.

Tekmovalo je 37 smučarjev. Proga za slalom, ki jo je zelo dobro pripravil tov. Zadrovac, je bila dolga 300 m, višinski razpon 120 m, in je imela 39 ovrat. Gornji del je bil precej strm in hiter, medtem ko je bil spodnji del moker. Velika hitrost prvega dela je ravno marsikateremu »prekaljenemu asu« preprečila lepši uspeh. Lahko pa rečemo, da so se vse ekipe, to so Celje, Enotnost, Trbovlje, Kum, Sentjur, Ravne in Idrija zelo potrudile za čim boljši uspeh. Organizacija je bila v redu. Štoparice pa so pokazale naslednje čase:

CLANI: 1. Jože Ilja (Enotnost) 64,0; 2. Ivča Berger (Trbovlje) 65,3; 3. Jani Odlekar (Kum) 69,5.

MLADINCI: 1. Karel Rom (Celje) 68,7; 2. Ivan Dolanc (Kum) 79,6; 3. Peter Požun (Celje) 77,0.

Ker je v ekipnem plasmaju zmagala skupina iz Celja, in to že drugič zaporedoma, je letos osvojila prehodni pokal v trajno last. Ekipa je nastopila s tekmovalci Veber, Četina, Kopitar in Rom, njen skupen čas pa je 293,8. Drugo mesto je zavela Enotnost iz Ljubljane s časom 314,8, sledijo pa ji mladi smučarji z Dobovca (Kum) s časom 321,4, kar predstavlja resnično zelo lep uspeh.

VELESLOM NA PARTIZANSKEM VRHU

Gimnazijci so letos presenetili. Postal so delavnejski kot marsikatero športno društvo. Na vseh letošnjih tekmovaljih so pokazali veliko sposobnost in dosegli tepe rezultate. Za zaključek zimske sezone so priredili tudi tekmovalje v veleslalomu na 500 metrov. Odlični sneg je zahteval veliko znanja in sposobnosti.

Glavna borba za prvo mesto je bila med lamskim prvakom Ačkunom in Odlačkom z Dobovca, ki je bil tokrat boljši in je zasluženoma zmagal.

Rezultati: 1. Odlaček 39,3; 2. Ačkun 30,6; 3. Dolanc 38,6.

ček zimske sezone so priredili tudi tekmovalje v veleslalomu na 500 metrov. Odlični sneg je zahteval veliko znanja in sposobnosti.

Glavna borba za prvo mesto je bila med lamskim prvakom Ačkunom in Odlačkom z Dobovca, ki je bil tokrat boljši in je zasluženoma zmagal.

Rezultati: 1. Odlaček 39,3; 2. Ačkun 30,6; 3. Dolanc 38,6.

SPOMINI OBVEŠČEVALCA

6

V levjem brlogu

Bo podpiral svojo vlado? Bosta Avstralija in Kanada podpirali Anglijo in njeno politiko? Mož se je bal, da bomo slepi, da bomo prezrili njegovo licemersko politiko. Kolika škoda, da ga tedaj nismo ustavili! Za vselej bi bilo konec nacističnega režima.

Toda ker smo storili prvo napako, se Hitler go prvih uspeh, ki jih je dosegel, ni bal nikogar več. V času od priključitve Avstrije k rajhu pa vse do začetka vojne sem mnogokrat govoril s Hitlerjem, in vselej mi je zelo premišljeno zatrjeval, da se ne bo zadovoljil zgolj z Avstrijo, Sudeci in Češko-slovaško, ali Poljsko, marveč da ga mika ves svet.

Ob neki priložnosti sem mu odkrito dejal, da bo stopila Anglija v vojno, če bo napadel Poljsko. Odgovoril sem mu, da bi tedaj vstalo ljudstvo kot eno moč, da podpre svojo vlado in da bi podobno storil ves Commonwealth.

—Videti je, da ste slabo obveščeni, baron, — mi je tedaj rekel Hitler. — Ribbentrop misli, da Angležji ne žele vojne. Prav tako bi Avstralija in Južna Afrika stali ob strani. Razen tega je vaša mladina dekadentna in pacifistično razpoložena.

Ničesar nisem mogel storiti. Poskušal sem ga prepričati, da so to jalove želje, in da so njegovi podatki netočni. Mož je povsem verjel obvestilom Ribbentropa, ki je želel vojno.

Rosenberg je bil zelo zaskrbljen. Ta sploh ni maral Ribbentropa. Rosenberg je seve hotel najti način za napad na Poljsko in Sovjetsko zvezo, vendar ni želel vojne z Anglijo.

Približno v taki atmosferi se je svet blizal drugi svetovni vojni. Tri dni pred napadom Nemčije na Poljsko me je Rosenberg povabil k sebi.

—Stvari so se začele slabo razvijati, — mi je rekel Rosenberg. — Predlagam vam, da zapustite Nemčijo.

In tako sem tri dni pred svetovnim požarom s težkim srcem odpoševal domov. Spraveval sem se, kaj bi kazalo še storiti in tega blazneža prepričati, kam je zašel. Vendar sem bil prepričan, da je prigravarja njem ne bi ničesar dosegel. Ne sodim med

tiste, ki so menili, da je Hitlerja opijnila oblast. Že ob najinem prvem srečanju sem si bil na jasnem, da imam opravka z megalomanom. Ta misel me ni nikoli zapustila.

—Odločil sem se odpotovati v Švico, ker sem mislil, da od tam lahko vzpostavim zvezo z Rosenbergom ali Hitlerjem. To mi je uspelo. Vse do leta 1944 sem imel te stike. Nemci so šestkrat poslali delegate, da bi videli, če obstajajo stvarne možnosti za sklenitev separatnega miru z Anglijo.

Vedno sem odgovarjal: Anglija ne bo nikdar sklenila mir z Nemčijo!

Iz razgovorov z delegati sem lahko zvedel, kakšne razmere imajo v najvišjih nacističnih krogih. Nekajkrat so mi rekli, da je v Nemčiji dosti odličnih funkcionarjev, ki bi radi prenehali vojno na Zahodu. Toda že 1942. leta sem zvedel, da so Nemci iznašali neko novo orožje, s katerim nameravajo uničiti Anglijo.

Ko so začeli uporabljati to orožje, sem storil vse, da bi prišel do Hitlerja. Sporočil sem mu, da bodo Angleži upeli v Nemčijo vključno njegov dom, če ne bodo prenehali z nezaljubljenimi barbarskimi napadi, ki so si jih izmislili. Toda bal sem se, da moje grožnje ne bodo vplivale na Hitlerja, in ne zanam.

Hitler je želel povsem nenavaden konec vojne, hotel je, da bi še dolga desetletja igrali o njem. Skoro prepričan sem, da je tudi tedaj, ko so padale bombe okrog njegovega bunkerja, poslušal tuljenje kot zvoke Wagnerjeve opere »Somrak bogov«, ki mu je bila posebno všeč.

Konec

V prihodnji številki našega lista bomo začeli priobčevati nov ljubzenski roman pod naslovom

MED DVEMA ŽENAMA

Na ta roman opozarjamo vse naše bralce, posebno pa še naše brale. — Opozorite na naš novi roman tudi svoje prijatelje in znance.

DAMA S TREMI PRIIMKI

Domenica Lacaze -

Guillaume - Walter.

— Po prvem možu

Paulu Guillaumeu,

ki je bil slovit li-

kovni kritik in tr-

govovec z umetnina-

mi, naj bi podedo-

vala njegovo slovit-

o skirko slik, ki je

bila vredna nekaj

deset milijard fran-

kov, toda ker ni

imela potomcev, bi

jo morala deliti z

moževno družino.

Tedaj je vzela iz

nekega zavetišča

dojenčka in ga po-

svojila. Omožila se

je drugič z Jeanom

Walterjem, slovitim

arhitektom, ki je

nalagal svoje pre-

moženje v Maroku.

Na njegovih parce-

lah so odkrili iz-

redno bogata leži-

šča svinca in cinka.

Postal je eden naj-

bogatejših ljudi v

Franciji. Po njego-

vi dokaj čudni smr-

ti pa je njegovo

vlogo prevzela Do-

menica.

